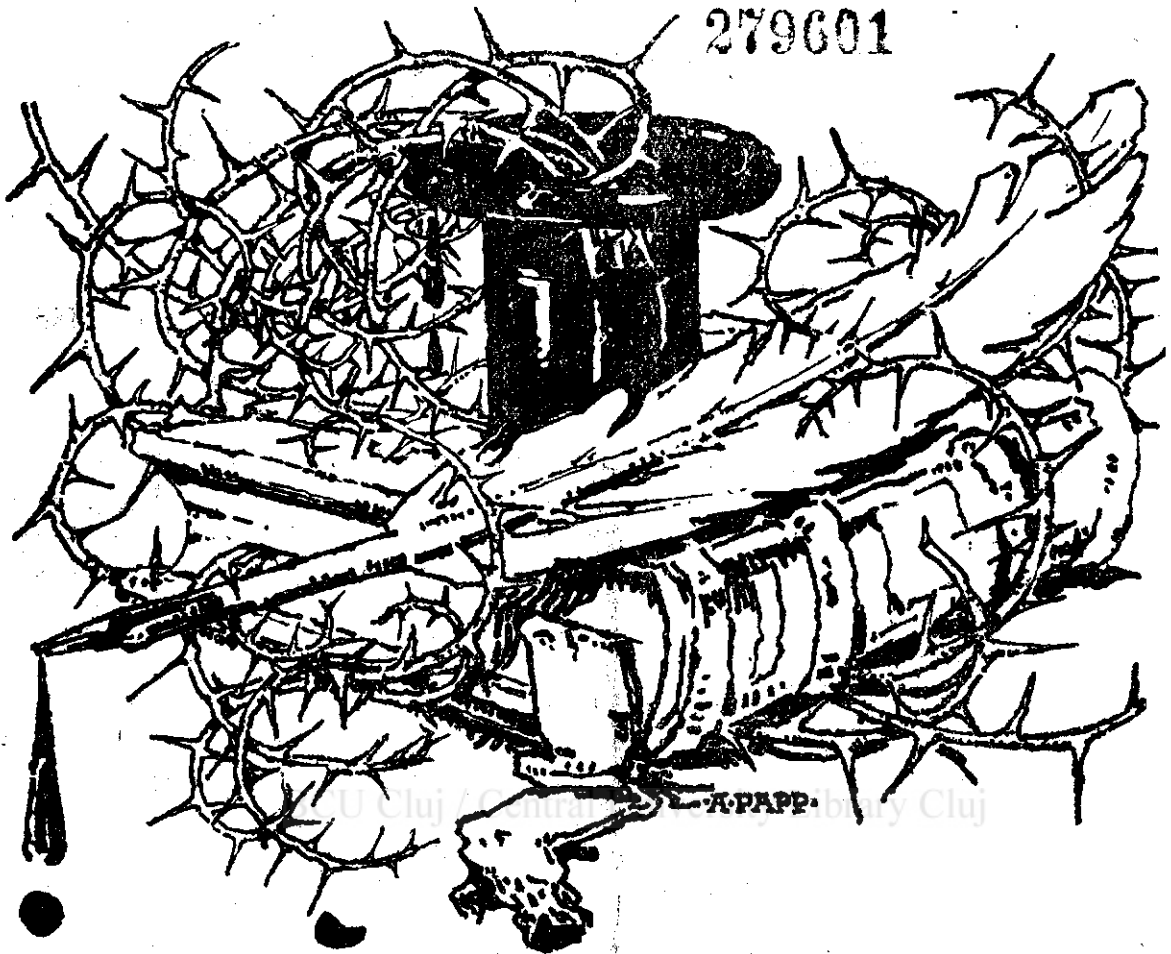

279601

INVĂȚĂTORUL

ORGANIZAȚIA SOC. INVĂȚĂTORILOR ROMÂNI DIN ARDEAL,
BANAT, CRIȘANA ȘI MARAMUREȘ, REVISTĂ PEDAGOGICĂ
CĂ ȘOCIALĂ

REDACȚIA: CLUJ, CASA INVĂȚĂTORILOR. — ADMINISTRAȚIA: Str. DOROBANȚILOR, 66.

CUPRINSUL:

Bibl. Univ. Cluj
Nr. 1487-1922

In loc de program	Traian Șuteu	Patriotismul nostru	Poeta Dascălul
Recunoștința noastră	Redacția	De vorbă cu pedagogii de tot felul	A. Dămide
Dascăli neamului	A. Dămide	Organizarea economică a învăță-	
Memorii și licee	Sabin Oprean	torilor	I. Mango
Excursiunea învățătorilor ardeleni		De pe câmpul Pedagogiei	Iacob Boieriu
In vechiul regat	A. Pora	Discurs ocazional	G. Lipovanu
		Oficiale. — Cărți și Reviste. — Cronică.	

ABONAMENTUL ANUAL:

PENTRU INVĂȚĂTORI	50 LEI
PENTRU ALȚI INTELLECTUALI ȘI SOCIETĂȚI	80 LEI
UN NUMĂR	3 LEI

APARE LA 1 ȘI 15 A FIECĂREI LUNI, CU EXCEPȚIA LUNILOR DE VACANȚĂ, SUB CONDUCEREA UNUI COMITET DE REDACȚIE

REDACTOR:
ANDREI PORA

ADMINISTRATOR:
EMANUIL IRIMIE

COLABORATORI:

Gavril Almășan	Nicolae Janul
Petru Bizerea	George Lipovanu
Ștefan Bota	Constantin Iencica
Ilie Brad	Deomid Bedelean
Petru Bura	Pavel Jumanca
Constantin Baicu	Macedon Linul
Ananie Boldor	Emil Mureșan
Teodor Bucurescu	Ioan Modroiu
Ludovic Cioban	Ioan Moldovan
Nicolae Cristea	Ioan Mango
George Codrea	George Neamțiu
Grațian Capătă	Simion Oros
Toma Cocîșiu	Mihail Ogorean
Nicolae Crețu	Petru Olariu
Nicolae Comanici	Candid Popa
Anton Domide	Ioan Pavel
Ștefan Dragulescu	Emil Pocola
George Dragoescu	Ștefan Popovici
Izidor Dopp	Octavian Pop
Emil Drăgan	Eugen Popescu
Ioan Deleanu	Dariu Pop
Andrieu Grecu	Aurel Pinte
Pavel Dârlea	Alexandru Roja
Nicolae Firu	Ioan Roman
George Dragoș	Petru Savi
Iuliu Groșorean	Traian Șuteu
Mihail Hurducaciu	Petru Vancu
George Halarevici	George Ugliș
Vasile Idu	Petru Ugliș
Onisim Sasu	Iosif Velcean
Marian Sasu	Nicolae Bembea

Iosif Stanca

IN LOC DE PROGRAM.

(DRUM DREPT.)

Stăm în fața unui nou an de muncă. Nu știm ce surprinze ne va aduce fiindcă cărările viitorului sunt nepătrunse, și tainele lui netâlcuite. Cu toate acestea noi nu șovăim. Cu pași liniștiți mergem înainte. Drumul a fost bine croit, și suntem siguri că duce la izbândă. Pedecile ce obvin le vom delătura prin luptă. Si de aceasta nu ne temem fiindcă noi în lupte ne am întărit puterile, în lupte ne am format sufletele.

Celce voește să ne cunoască strategia, n'are decât să deschidă colecțiile revistei noastre. Acestea li vor inbia un material destul de conziderabil, după cât se poate aștepta dela nește muncitori modești și sărguincioși. Aci va găsi desfășurat programul nostru de lucru. Aci va observa mijloacele legale și căile naturale prin cari vom ajunge la biruință.

Știm, și ne dăm samă, că sunt și oameni, cari voesc să stânjenească avântul frumos dela luat școala română și slujitorii ei. Dar dela drumul nostru cel drept nime nu ne poate abate, nime nu ne poate opri. Cel mult ne vor opăci un moment, pentruca apoi cu mai multă putere să pornim înainte.

Anul cel nou e un bun privilegiu pentru a ne cântări puterile. Pentru aceasta Comitetul central a luat măsuri ca forțele producătoare să fie sporite cu puteri nouă, probate și recunoscute ca bune îndrumătoare în viața noastră școlară și culturală. În felul acesta nădăjduim ca revista: — „*Invățătorul*,” — să devie oglinda cea mai fidelă a tuturor străduințelor noastre de înaintare, cultivare și organizare. *Ea* va prezenta în viitor pulzația întregii mișcări școlare și pedagogice dela noi și străinătate, pentrucă numai astfel putem ajuta școala, învățământul și învățătorii. Durerile ca și bucuriile vor găsi răsunset în aceste coloane, penfruca toți să fim orientați asupra

tuturor lucrurilor bune și frumoase ce se fac cu noi și pentru noi. Loc vor avea aprecierile și deprecierile asupra recunoașterii ori tăgăduirii drepturilor noastre. Dela un capăt de țară până la celalalt va purta echoul inpulzurilor ce vom primi, ori loviturilor ce vom căpăta.

— „*Invățătorul*” — va fi vatra caldă pe care vecinic va arde flacăra iubirei colegiale ajutând și împrumutând prin el sfaturile bune unii-altora. Acest organ va mijloci frăția de cruce, ca nutriți de aceleași nădejdi sfinte să fim de folos și să facem cinste neamului. Căci nu s'a pomenit meserie mai nobilă decât a sămăna gânduri frumoase, din cari vor răsări bogățiile sufletești, cari dau laolaltă *suprema forță*.

— „*Invățătorul*,” — ne va hrăni dragostea față de neam și țară — religia în care trebuie să ne închinăm cu toții. Gândind întrun fel, vom lucra uniform la formarea sufletului românesc și a conștiinței naționale depretutindenii! Și aceasta va fi cea mai mare răsplată a neamului nostru pentru suferințele sale de zeci de veacuri. Întregindu și granițele astăzi formează un trup întreg și nedespărțit, în o țară mândră și bogată. Li mai trebuie unitate în cugete și simțiri pentruca să devie cel mai temut și respectat popor al orientului.

— „*Invățătorul*” — va purta un deosebit interes școalei românești, care descătușată de lanțurile robiei începe să se avânte pe drumul cel bun și adevărat, care poate duce un popor la fericire. Desbrăcând *ea* haina nepotrivită a formelor străine de neam și lege, lucră azi în deplină libertate așa precum cer principiile sănătoase a pedagogiei naționale.

În această muncă grea și anevoioasă suntem ajutați de concursul oamenilor de știință. Astfel avem asigurată colaborarea oamenilor noștrii cu vederi largi, și suflete bogate ca Dnii: *Dr. Vladimir Ghidionescu*

prof. univ., *G. Bogdan Duica* prof. univ., *Dr. Pavel Roșca* dir. scol. normale, *Dr. Jon Mateiu* prof. acad. com. și *Anton Domide* prof. scol. reală. Și rând pe rând vom câștiga tot ce are Ardealul nostru mai ales, pentru că e interes obștesc, ca școala și dascălul român să înainteze și prospereze așa precum cer timpurile mari de azi.

Și după atâtea griji și îngrijiri așteptăm și noi dela unii colegi o mai bună și dreaptă apreciere, pentru munca desinteresată ce am depus în serviciul acestei cauze. Am dori să înceteze nemulțămirea și eșirile pătimase dela adunări și congrese cari tulbură solemnitatea prasniciilor noastre mari. Să-și puie fiecare mâna pe inimă și să se întrebe dacă a făcut totul ce trebuia pentru revistă, așa cum cer interesele unei tagme fruntașe cum e dascălimea română. Să nu căutăm prea des pazele în ochii altora, când în ochii multora sunt atâtea bărne rău grăitoare. Să ne dăm mâna cu toții și fiecare să contribuie cu câte o moleculă de putere, la urnirea pe calea cea dreaptă și ideală a „*Învățătorului*.” Să-l facem să ne fie tovarășul nedespărțit, precum sufletul de trup nedespărțit este. Căci organul nostru trebuie să devie duchul de viață dătător în corpul cel mare al dascălimei române din Dacia superioară.

Ș'acum încă o vorbă către colegii tineri.

Deși rândurile noastre să premenesc an de an cu elemente tinere, totuși nu vedem să sporească însuflețirea, avântul și interesul mare față de problemele școlare și învățătoarești, pe cari înprejurările nouă, le scot la suprafață. În jurul steagului, pe care sunt scrise aspirațiunile noastre de luminători și îndrumători ai poporului, vedem numai oameni vechi, cari ș'au isprăvit studiile acum 15—25 de ani. *Unde ne sunt luptătorii tineri?!* Căci nu ne putem închipui, că făclia dragostei de școală, neam și tagmă care arde cu foc în inimile bătrânilor, să nu pâlpăe și în sufletele tinerilor?! Nu putem crede că tinerii noștri n'ar avea inimi mari și suflete destul de înalte, cari să le inspire bărbăția și curagiul de a păși în rândurile prime ale fruntașilor?! Ne-ar plăcea să-i vedem că-și încep ucenicia de viitori conducători, căci noi azi mâne va

trebui să ne dăm la oparte. Incep a ne slăbi puterile, încep a ni să mări greutatea, cari toate ne împedecă de a putea ținea ochii țintă și vecinici încordați la idealul statului învățătoresc. Și este știut că dacă numai un moment perdem din vedere acest punct luminos, deja dușmanii au privilegiu de a ne tulbura ordinea și disciplina rândurilor noastre.

Să poate, că lipsa de însuflețire la tinerii noștri, să fi fost pricinuită și de *starea materială*. Astăzi însă, prin noua salarizare, suntem puși la adăpostul unui traiu cinstit și convenabil, încât de aci înainte toate puterile noastre le putem oferi școalei, învățământului și binelui nostru al tuturor. Putem deci cere colegilor tineri mai mult entuziasm, și tăria suflatească de a-i vedea alergând la forturile mai espuse și mai des asaltate de potrivnicii noștri. Sufletele lor să-le vedem încălzite de dorul unei munci active și ideale alungând din inimile lor îndoiala și înclinarea spre o viață comodă și nepăsătoare. Cu toții trebuie să facem zid de apărare în jurul „*Învățătorului*” — fortăreața noastră, și nime să nu se ascundă *în tufișurile călduțe a căsniciilor familiare*. Să ne arătăm vrednici de zilele glorioase, pe cari istoria, nouă ni le a destinat să le trăim, fiindcă noi am suferit, noi am sacrificat mai mult pentru sosirea lor. Și am fi nește becisnici, dacă am aștepta ca totul să vie de a gata. Gloria și mărirea să câștigă în luptă. Și cu cât pentru o *idee*, pentru un *principiu*, sunt mai mulți eroi, cu o conducere chipzuită totdeauna să dobândește. Să ascultăm deci de glasul conștiinței noastre, care cu voce de arhanghel ne strigă: *înainte — tot înainte*. Și noi ca nește ostași credincioși să ne facem datoria. Dacă ni să va cere prinos, să aducem prețul sudorilor de sânge, bine știind, că nizuind *în sus — mai în sus* vom ajunge odată în vârful culmei celei înalte, pe care cu litere de foc stă scris idealul nostru și al neamului.

Frângurele.

— N. Iorga. —

Nu osândi cearta, până nu știe de ce e vorba în luptă.

*

Recunoștința noastră.

În urma demisiei guvernului trecut, și-au înaintat demisiile și d-nii *P. Negulescu*, Ministrul Instrucțiunii și *O. Prie*, secretarul general al Instrucției din Transilvania.

Învățătorimea română de dincoace de munți a luat act cu regret de demisia acestor bărbați, cari în cursul celor aproape doi ani, cât au condus departamentul instrucțiunii din România, au dat dovadă de un larg spirit de înțelegere a problemelor dela ordinea zilei și au căutat să le soluționeze cu cea mai largă bunăvoință.

Nu poate trage nime la indoială, că noua salarizare a corpului didactic, care mulțumește aproape toate dorințele, este în cea mai mare parte opera acestor doi bărbați, cari și au dat seamă, că dăscălimea, care susține conștiința trează, prin puterea muncii și a jertfei, despre datoriile ce ni-se impun în noua epocă, are nevoie de o salarizare cinstită, mai bună chiar decât ori care altă categorie de funcționari.

Chiar în numărul de față, publicăm o corespondență a unor colegi din jud. Făgăraș, cari anunță hotărârea lor, de a aranja serbări, culturale, cu poporul din satele ce conduc, îndemnați la aceasta de sentimentul recunoștinței, ce au către statul român, care a înțeles așa de bine necesitatea imperativă, de a ridica prin o salarizare bună pe învățători deasupra grijilor de traiu și existență, pentru ca să-se dedice chemării lor, care sustine azi echilibrul în viața noastră socială.

De sigur aceasta înfăptuire a unei salarizări bune pentru corpul didactic, nu a fost altceva decât efluxul spiritului de dreptate, care trebuia să vină, iar meritul acestor bărbați a fost că, ei înșiși, pătrunși de acest spirit, au înțeles la momentul potrivit această necesitate, și ajutați și de dragostea față de școală, instituțiile și slujitorii ei, au accelerat-o și au dus-o în îndeplinire. De acelaș spirit de dreptate au fost conduși, și în soluționarea marelui probleme, care se învârtea în jurul rezolvirii chestiunii, „Casei Învățătorilor” din Cluj și înființării „Fondului Gheorghe Lazăr”.

Simțind cu toată puterea, și cunoscând bazele de drept, au restituit instituția „Casa Învățătorilor din Cluj, corpului didactic popular din Transilvania cu scopul ca acesta, adunat în jurul unei instituțiuni, care îi interesează din toate punctele de vedere, să-și desăvârșească opera lor de organizare, pentru a lua parte cu puteri unite și străbătute de duhul dreptății, la soluționarea marilor probleme de stat, cari se ducă spre idealul scump tuturor; întărirea în forme superioare a patriei noastre iubite.

Pătrunși de aceste necesități, dâșii au dat viață unor dorinți fierbinți a învățătorilor, și astăzi instituția merge cu pași repezi spre înflorire, adunând în jurul său pe toți oamenii de bine, cari se gândesc cu recunoștință la cei ce nu au ezitat a-și pune încrederea în învățătorii neamului românesc, cari urmăresc scopuri cari cadrează cu interesele superioare ale statului român.

Ba au mers și mai departe, asigurând instituția prin sume considerabile în bugetul statului, sume cari avem cea mai firmă speranță că vor fi acordate și în viitor de către toate guvernele noastre, cari văd în învățătorii elementul cel mai viguros și disciplinat. În special am remarcat în totdeauna stărnința plină de dragoste a dlui *O. Prie*, în rezolvirea acestei chestiuni de viață pentru învățători.

Și cine nu cunoaște dintre învățători, concepția celor doi bărbați, care se apropia întru toate de concepția învățătorilor români sub raportul organizării învățământului. Dâșii, ca și toți învățătorii, erau convinși că învățământul popular în România, poate lua nu avânt, numai când acela va fi statificat pe toată linia. Pătrunși de aceste vederi dâșii au și început a realiza aceste gânduri, rezolvind astfel o problemă, care ține agitată lumea de atâta vreme. Secretariatul de Instrucție din Ardeal, sub impulsunea dată de dl *O. Prie*, a și statificat școlile din mai multe județe, spre mulțumirea opiniei publice și a învățătorilor.

Tot dsa a șters multe dispoziții jignitoare pentru învățători, iar pentru revista noastră „Învățătorul” ne-a acordat un ajutor bănesc frumos, care a făcut posibil apariția ei.

Pentru toate aceste, învățătorii români, de dincoace de munți, să simțesc datori, a le exprima din prilejul despărțirii din fruntea departamentului instrucțiunii, cele mai sincere mulțumiri, asigurându-i de dragostea lor de care nu vor lipsi nici pe alții, cari contribuie și vor contribui la ridicarea morală și materială a învățătorilor și prin ei a școlii românești.

Redacția.

Dascălii neamului.

Cluj: Șase școli primare ale statului continuă o activitate neobosită cu atâta vocațiune și inteligență încât mă întreb: cum nu li se gală duhul neprihănit și cum nu le sleesc puterile?

Serbările școlare, înființate acum doi ani, pentru a da ocaziune de întrecere între școli și pentru a atâța conștiința națională în adulți prin copiii lor proprii, se țin fără întrerupere și ne dau dovada unei munci respectabile.

Teatre școlare, recitări și jocuri naționale, toate executate peste toate așteptările, ne dau convingerea despre superioritatea intelectuală a acestor copii fericiți, cari vor avea o Românie întru toate a lor.

Drumari fără popas ai României Mari Vă mulțumim din inimă hărnicia și dragostea nefermărită ce o dovedești: voi ați fost *apostolii unor vremi ce-or să răsară* și acelaș nume falnic vă compete potențat și astăzi!

***

La sate: Ici-coalea găsești dascălul martir, istovit de sclăvia trecutului, devenit stăpân la el acasă, devenit dascăl al statului, având autoritatea ce-i compete în mediul său dela sate și având

existința asigurată dela statul român, la al cărui realizare el a fost factorul principal.

Ici-coalea e așa dar în cele mai multe locuri găsim martirii de ieri în aceeași sclăvie seculară ca pe vremea Ungurilor. El vede în jurul său pe *folsgäbirăul* sumeț din trecut, pe secretarul satului ba chiar pe colegul său ungar trecuți în grija statului, în consecință i-i vede asigurați în autoritatea lor socială și provăzuți cu aceleași bunuri și drepturi în țara noauă par'că nu s'ar fi schimbat nimica din raportul nostru față de ieri pe acesteia plaiuri.

Dascălul-martir stă sleit de puteri, cu inima îndurerată, lipsit de mijloace, încătușat de puterile istorice de ieri (biserica), care nu-i poate asigura existența dar care-l întabulează și exploatează și acuma neplătit.

Pentru el nu este nici o schimbare în România Mare; cotropitorii de ieri și agenții politice șoviniste maghiare rād de el tot așa ca și mai alaltăieri.

Acestea sunt fapte absurde în anul al patrulea de înjghebare națională!

Te-cutremuri la vederea umbrelor negre de neîncredere ce acoper sufletul cernit al acestui apostol,

Te revolți în fața acestor nedreptăți a vremurilor.

De crăciun Vă trimitem un îndemn: colindați și învățați popoarele să bineveniteze nașterea Soarelui, care orbește pe atâția domni mari, improvizăți ai României Mari și dovediți-le că ei sunt lipsiți de conștiința națională iar voi ați rămas și rămâneți *supraomeni!* Va veni și timpul nostru!

***

Pedagogia noastră. Aceasta știință, mai bine zis artă, ce ne aparține meșteșugului nostru, e la noi tot numai în forma ei cea veche. Avem un plus de date biografice ale pedagogiei vechi, ce le putem citi astăzi într'o limbă bună românească dar prea puțin prinde rădăcini ceva din principiile vremurilor noauă. Prea puțin vedem din pedagogia modernă localizată trebuințelor noastre speciale. Aceeași școală o întâlnim și astăzi, care are scopul declarat conservarea stărilor de ieri dar nu progresul ce ni se îmbie.

Cunoștințe transplantate în formă de poruncă, în baza autorității și prea puțină intuiție și argumentație. Convingerile se dau pe baza sugestiei și a treptelor formale dar nu prin lucrarea, examinarea, participarea elevului în căutarea adevărului. În deosebi școala secundară e plină de vorbărie, de dogmatism, de cunoștințe neapercipiate. Definiții cari se învață înainte de câștigarea cunoștințelor cari dau ca rezultată definiția științifică.

Școala muncii începe a se introduce în mod răsleț în învățământul primar dar nu-și găsește continuarea organă în școala secundară care lucrează și mai departe sub deviza veche: „*Umbldm la școală ca să ne facem domni*“.

Ne amenință un capital intelectual în timpul

apropiat care va fi tot așa de lipsit de simțul realității și de puterea expeditivă ca și înainte cu o sută de ani.

Analiza științifică a pedagogilor vechi numai ne încurcă dar nu ne îndeamnă cu stăruință la dragostea pedagogiei moderne.

Ar fi timpul ca legislatorii și savanții neamului să se ocupe nu numai de valută și de importuri de lux ci să asigure un schimb sănătos în școală. E o preocupare a statelor moderne astăzi, a griji să nu *devalveze* cultura în fața cerințelor noauă.

A. Domide.

Memorii și licee.

Este explicabil, că timpul scurt dar foarte bogat în evenimente, care interesează în cel mai înalt grad și școala, adevărat cel dela unirea noastră cu celelalte provincii românești este caracterizat prin înființarea de multe școli la orașe și *pentru orășeni*. Orașele străine, ghimpele — de multe ori înveninat — înfipt în trupul sănătos al masselor românești, lipsa mare de funcționari români resimțită pe toate terenele vieții publice ș. a. au reclamat imperios acest lucru. S'a cerut, s'a făcut, de multe-ori însă fără nici un sistem. Am ajuns să avem aproape în toate orașele licee, am ajuns să le vedem înființate și acolo unde nu le cerea nici o necesitate, afară de interesele particulare și nu arare-ori politice, a câtorva persoane. Doriți exemple, aci este la înlămplare liceul din Reghin, din Cohalm, sate, care după buna dreptate n'au nevoie de ele, de vremece în aceste sate nu pot prospera normal nici chiar școlile primare. Cu nițică exagerare am putea spune, că *s'a făcut* chiar *lux* în această privință; s'au înființat prea multe, în raport cu celelalte categorii de școli și de multe-ori și acolo, unde nu erau de neapărată nevoie. Și se poate spune aceasta mai cu seamă despre liceele de fete. Sunt sigur, că nu se va afla nimeni în această țară, care să ne poată aduce argumente serioase, care să apere necesitatea numărului prea mare de licee de fete. Și totuș le avem și sunt incredințat, că din momentul când se vor ivi niscaiva interese personale, să nu zic politice, se vor convoca noi consfătuiri și vor porni memoriile și intervențiile și se vor înființa din „înalte considerațiuni naționale“, noi licee de fete sau de băieți, nereclamate nici de societate nici chiar de amintitele înalte interese, cari de altcum le aflăm pretutindeni.

Se pune însă întrebarea, că în împrejurările de față, își poate permite Statul român luxul acesta al liceielor de ambele sexe? Hotărât, că un! Banii Ministerului de instrucțiuni sunt reclamați cu insistență de adevărate și mari interese în altă parte, precum voi arăta îndată, fără ca să pot fi cel puțin contrazis. Să nu se creadă însă, că sunt un dușman al liceielor. Să mă păzează Domnul! Sunt necesare, cu toate că așa cum sunt astăzi organizate, nu dau și nu pot da, ce se așteaptă dela această categorie de școale. Sunt însă ne-

impăcat cu luxul, care se face cu aceste instituțiuni, și aceasta în vreme ce se știe că Țara, ca să-și poată pune în funcțiune școlile primare, are nevoie de peste 20.000 mii de învățători rurali, bineînțeles pelângă cei pe care îi are azi. Am spus-o și au spus-o și alții, că neamul nostru, că Țara noastră, este o țară de săteni plugari. Natural ar fi, ca atențiunea tuturor, să fie îndreptată într'acolo. Bunăstarea materială, intelectuală și morală a satelor noastre, ar trebui să aibă întâietate totdeauna. Și totuș nu este așa. De-o sută, de-o mie de ori nu este așa!

Din nenumăratele exemple am luat de data aceasta numai unul, care se află în capul acestui articol: memorii și licee, pentru că memoriilor, intervențiilor și legăturilor de tot felul, mai întotdeauna le urmează și înființarea liceului solicitat, cu sutele de mii, poate chiar milioanele de lei, cheltuieli de întreținerea lui. Așa se face apoi, că din bugetul anual al instrucțiunii publice, abia o pătrime se consacră pentru cultivarea masselor mari populare. Și când te gândești, că aceasta se face într'o țară de plugari, cred că este timpul să ne gândim cu toată seriozitatea la revizuirea politicii noastre școlare, dacă peste tot avem o astfel de politică.

Să nu mi se spună, că în cele din urmă, tocmai fiindcă suntem o țară de săteni, orice s'ar face pe teren școlar, în ultima analiză tot pentru săteni se face, — pentru că se spune o sofismă. Evident, că în parte, să zicem chiar în cea mai mare parte, institutele noastre școlare existente sunt cercetate de fiii țăranilor. Când ne gândim însă la lipsa celor 20.000 de învățători, la numărul îngrozitor de mare al analfabeților, la lipsa completă în regiuni întregi a altor instituții de cultivare a masselor țărănești: coruri, biblioteci, cercuri de lectură, felurite cursuri sistematice și potrivite cu interesele locale ale satelor, abia atunci ne dăm reama de sofisma cu liceele. Multe din cele amintite aci sunt de cele mai multe ori lăsate în seama inițiativei particulare, sau sunt trecute ca o rubrică specială în sarcina tot a dascălimii noastre, la așa zisa „activitate extrașcolară“. Voi vorbi despre aceasta cu altă ocaziune. Amintesc numai, că nu mi se pare de loc potrivită această soluțiune.

Și totuș, ironia sorții! Mă văd și eu nevoit să mă adresez tot către dă scălime rugând-o să-și ia o nouă sarcină, să-și îndrepteze atențiunea către un nou ram de „activitate extrașcolară“, către acel al memoriilor. Toată lumea știe, că sunt multe nevoile neamului nostru, nimeni însă nu le poate cunoaște mai bine, decât acela, care le vede zilnic. Și acela este dascălul înfrățit cu satele și cu vieța lor. Va greși enorm dascălul sau preotul care s'ar considera mai mult decât un țăran cuminte sau un just reprezentant al marilor interese ale neamului și ale Țării, legate de această clasă, care se indentifică azi cu însaș Țara.

După memorii, s'ar părea, că azi cea mai ardentă lipsă pe teren școlar a Țării — ar fi liceele. Voi însă, cari sunteți suportul natural al necesi-

țăților culturale ale neamului, știți mai bine decât oricine, că nu este așa. Voi, care vă faceți apostolia în sălițe scunde și demulte ori neîncălzite, tixite cu de două ori șaizeci de elevi, făcând cu schimbul lecții la 4 și chiar mai multe clase; voi care știți, că mai bine de jumătate din numărul copiilor obligați la învățatura până la vârsta de 12 ani chiar în locurile, unde funcționează școala, din felurite motive nu o pot cerceta; voi care vedeți cum în jurul satului vostru altele multe stau fără școală sau ajutați numai de slabe paliative, mai mult un simulacru de învățatură pentru săteni, decât ceea ce cer nevoile lor; voi însfârșit, care după o săptămână de muncă trudnică, vă vedeți nevoiți, ca în loc de odihna bine meritată, să faceți cursuri cu analfabeții, coruri cu tineretul, teatru cu sătenii, conferințe cu mulțimea, care deacum le așteaptă, voi simțiți mai bine decât oricine lipsa celor 20.000 de colegi.

Instituția, care vi-i poate da nu este liceul, este școala normală. Aceasta este academia neamului, care are cu prisorință, altfel de academie, dar academiile școli normale n'art deajuns. Actualele școli normale nu ne pot da nici numărul de suplinire a cheltuielilor zilnici decum să scărîțeze imensa datorie flotantă a școlii rurale de 20.000. Și scadența acestei rușinoare și dureroase datorii a trecut demult. Situația materială a dascălimii, mulțumită oamenilor de inimă, care au rezolvit-o, s'a îmbunătățit în ceasul al doisprezecilea și rezultatele n'au întârziat să se arate. Cele dintâi clase ale puținelor noastre școli normale n'au putut primi pe toți băieții satelor noastre, car s'au prezentat la concurs cu gândul să se facă învățători. Capacitatea de primire a școlilor este prea redusă, multe din ele funcționează în localuri improvizate, fără zestrea de lipsă.

Un reveriment îmbucurător se pare, că este pe cale a se produce în societatea noastră în ce privește mai cu seamă educația fetelor. Liceele de fete încep a nu mai forma centrul de atracție. Se constată chiar la un internat multe locuri vacante, în vreme ce școlile normale de fete n'au putut adăposti și au trebuit să respingă cu sutele cererile acelor, cari doreau să urmeze aceste școli. Să dar ce reclamă societatea: școli normale nu licee. Și totuș nici un memoriu n'a cerut înființarea de școli normale noi.

Să pornească deci memoriile! Să pornească din toate unghiurile țării, să uluiască ministerele, să neliniștească deputații și oamenii cu influență, căci este dureros să constăți, dar la noi fără intervenție nu se rezolvă nici lupsuri atât de evidente, ca lipsa înființării de noi școli normale. Să pornească dascălimea agitația, la început — poate — nu va fi luat în seamă glasul ei, dar cu vremea se va convinge tot mult lumea, că are și școala românească un nod gordiau și acesta este, cel al școlii normale, ciuntite din nefericire la 6 ani, cu tendințe de permanentizare. Dascălimea nu se va putea împăca nici odată cu această scărîțare și reducere a nivelului intelectual al

academiei sale. Va trebui deci să se agite pe această temă.

Se vorbea cu insistență de un proiect dezastruos pentru învățământul rural: de punerea în practică în licee a unui plan de învățământ, care ar îndreptăți pe absolvenți să poată funcționa ca învățători. Ar fi acesta un hibrid cu mult mai respingător, ca toate toate paliativele cu care s'a încercat să se reducă până acum lipsa mare de învățători. Școala rurală s'ar umplea prin aceasta cu cele mai slabe și nechemate elemente din licee. Cunoaștem povestea! Va duce la o nouă degradare, după cele multe îndurate, a învățământului popular. Dascălimea este chemată să privegheze și să previe.

Se vor încerca poate și alte expediente, căci lipsa este mare. Singurul mijloc însă de a rezolvi criza este înființarea de noi și numeroase școli normale, dar nu așa cum le avem azi în multe părți. Școala normală va trebui să strălucească între toate surorile ei de educație în toate provinciile, să i se dea, ce pe nedreptul i s'a luat și în loc de împuținare să i se sporească prestigiul. Și de nu va ajunge dascălimea cu aceste memorii rezultate imediate, îi va reuși totuși să slăbească entuziasmul altor memorandiști. Și între împrejurrările actuale și acesta este un succes. Să se facă aceasta, până când vor veni cei, care trebuie să vină, și care vor rezolvi problema învățământului primar și fără memorii. Până atunci însă să curgă memoriile!

Sabin Opresan
profesor la școala normală.

Excursiunea învățătorilor ardeleni în vechiul regat.

(urmare.)

Ajunși în port, înaintăm pe minunatul Dig, care străbate adânc în mare, pe o distanță de aproape 1 km., sfârșindu-se cu Farul care orietează în timp de noapte pe corăbierii și vapoarele cari sosesc. Asistăm la sbuciumul valurilor puternice pentru câteva momente, în timp ce colegii noștri din Constanța ne fac rost prin intervenirea la Căpitanul portului, ca să ni-se pună la dispoziție un vas pentru a face o excursie pe mare.

Nu peste mult, suntem alarmați că un remonchier stă gata să ne ducă la largul mării. Ne adunăm cu toții și cu o vădită sfială la început urcăm pe bordul lui. În curând mehanicii își termină lucrările și remonchierul nostru începe a se pune în mișcare, înfruntând cu vitejie valurile, cari din ce ne depărtăm mai mult de mal, devin tot mai furioase. Remonchierul însă nu se sfiește ca și noi și cu o viteză tot ma pronunțată, ne scoate în largul mării, până la depărtare de 15—20 km.

Soarele își trimitea cele din urmă raze pe întinsul mării, și în mijlocul acestei imenzități cu apă limpede verzuie, în care doar peștii mării erau cu noi, simțeam cu evlavie, puterea și mărirea lui Dumnezeu.

Puterea zilei începe să dispară încet, încet; de după Silozurile uriașe, abia mai pătrunde câte o licărire de raze ale unui soare frumos de vară, iar noi începem să ne trezim din visul nostru și cărmaciul întoarce cu o largă curbă mersul vasului nostru, care lăsa brazde prelungite în urma noastră, întocmai ca și calea laptelui pe bolta senină a cerului. Departe în orizontul nesfârșit, zărim catargele unui vapor, care venea dinspre Constantinopol, spre portul Constanța. Veșnicia de apă devenea tot mai blândă, din ce ne apropiam de malul, unde ne aștepta lumea multă și unii din ai noștri, cari n'au avut curajul să părăsească uscatul cu viața lui mai sigură.

Răcoriți bine de aerul de mare, pornim cu toții în spre centrul orașului, și trecând pe lângă moșea turcească, ridicată din dania Regelui Carol pentru acest neam pripășit prin Dobrogea și concentrat în portul Constanța, voim să intrăm întrânsa. Un slujitor al ei, fanatic în credința lui Mohamed, ne previne că nu putem să călcăm acest „locaș sfânt“ numai dacă ne deslegăm încălțămintele picioarelor noastre. Obicinuiți din copilărie a respecta cultul fiecărui popor, ne supunem și intrăm întrânsa, admirând scumpeturile ce cuprinde și cetind — prin talmăcire — inscripțiile multe ale lui Mohamed, de pe tablele de marmură, agățate de pereții „templului“ turcesc, decorați de jos până sus cu covoare orientale, persiene veritabile, de mare valoare. Avem mulțumirea că am putut cunoaște aranjamentul intern și external unei „case de închinăciune“ în care Turcii preamăresc atât de fanatic pe Alah și eșind ne îndreptăm spre birtul din Bulevardul principal al orașului, unde luăm masa oferită de Primăria orașului Constanța.

Într'o atmosferă familiară și plină de vioiciune simpatice primar, dl *Tr. Constantinescu* adresează câteva cuvinte calde oaspeților orașului, care — spune Dsa — a avut și până acum și de sigur va mai avea și de acum încolo, multe prilejuri de acest fel.

Târziu în noapte, ne despărțim și îndreptăm spre școala normală de învățători ca să ne recăpătăm puterile sufletești și trușești, cheltuite, în cursul unei zile frumoase...

Ziua următoare, înainte de amiază urcăm în trenul ce pleacă pe malul Mării Negre în sus, și după o călătorie de 1 oră ajungem la Mamaia, vestita scaldă de mare. Tărmurul mării se aseamănă aci cu vadul unui riu. Cabinele stau deschise pentru cei ce voiesc să facă baie de mare.

Ne aruncăm cu toții în valurile spumegânde ale mării, ținându-ne unul de celalalt, ca să ne îndoim puterile față cu aceste valuri. Din vârtejul lor privim la mișcarea mării fără margini, și simțim cu toată convingerea raportul uriaș între puterile noastre și ale ei.

După ce prânzim în restaurantul din preajmă, nu peste mult reîntorcem cu trenul iar la Constanța. Două vagoane ale trenului erau tixite de o lume mică, mărunță care se întorcea odată cu noi. În curând auzim în mersul trenului, câteva acorduri dulci îngerești. Ne strecurăm prin lungul

vagoanelor ca să auzim mai bine. Erau orfanii din Orfelinatul din Constanța, în frunte cu cei 4 instituitori, se întorceau și ei acasă, după ce au făcut o baie de mare. Cântecelile lor erau atât de duioase, îmbrăcămintea lor simplă atât de drăguță și orânduită, disciplina lor așa de aproape de legile naturii și ale educației, înfățișarea lor atât de modestă dar plină de demnitate, încât ne-am zis între noi: iată aci se exercită marea idee de umanitate, după principii adevăratei morale creștinești. Patru educatori, 150 de orfani de războiu, privind unul la altul în față cu un zimbet de părinte și fiu, iată aceasta lume mică, simbolizează în sine o lume mare..., care trebuie înfăptuită și care ar trebui să o întâlnim la tot pasul.

Ajunși în oraș, fugim iarăși la portul mării și — ca copii — ne rugăm de cei cu cunoștințe să ne facă rost pentru a face încă o excursie pe mare. Colegii afabili nu se gândesc mult și din bunăvoință Căpitanului ni-se pune din nou remonchierul pentru a face încă o excursie în marea largă.

Ziua următoare mai vizităm instituțiile din oraș, apoi vestitele Silozuri unde se încarcă vapoarele cari duc cerealele României în lumea depărtată. Mai târziu, în aceeași zi, urcăm camioanele și în societatea tuturor colegilor de muncă și gânduri din Constanța, facem un drum de 25 km. până la Tichirghiol, renumit pentru băile sale. Colegii din județul Constanța au aci cumpărat un pavilion pentru cei bolnavi. Intorși abia seara târziu, în Constanța, luăm cina oferită de Asociația învățătorilor din județul Constanța, unde nu au lipsit cuvintele de salutare și frație.

Iar în dimineața zilei ce urmasă, ne adunăm cu toții în gara Constanța gata de plecare. Primarul la plecarea trenului îndreaptă încă odată calde cuvinte de adio și norocos drum. Noi îi răspundem prin fețele noastre întinerite și prin graiul nostru, care se întrepruie de emoțiile până la lacrimi, pentru o primire atât de sinceră și pentru o mândrie națională, care nu se poate găsi decât numai la — Constanța.

A. Pora.

(Va urma.)

Patriotismul nostru.

Marele gânditor și în veci neuitatul meșter al graiului și înțelepciunii românești, Al. Vlahuță, în schița: Cărți sfinte, din volumul „La gura sobei”, reprodușă și în: Pagini alese, din Scriitorii români Nr. 41, vorbind de boerul, de pe vremuri, Radu Golescu, care s'a făcut învățător la școala din satul Golești, „pentru învățatura copiilor satului în limba românească”, spune, că lucruri de acestea, numai în Japonia se pot vedea.

Și fericitul Vlahuță, aflând aceasta minune, de acum o sută de ani, din o carte scrisă de curând de d-l Nerva Hodoș, strigă înbucurat: „Timpuri de aur!”

Adevărate timpuri de aur, au fost acelea, când unul, dintre cei mai bogați boeri ai țării, întemeiază și susține pe spesele proprii o școală

pe moșia sa, scrie și tipărește din al său, cărți de școală și jertfa cea mare o aduce, când face însuși pe umilul dascăl al satului.

Ceții cu atențiune, cum suna numele acestui patriot de acum o sută de ani: Banul Radu Golescu, sfetnic al Divanului și învățător în satul Golești.

Iți pare, în aceste timpuri, de putreziciune morală, o frântură de poveste, care alături de Strâmbă lemne, Sfarmă piatră, n'ar fi trăit nici când.

Și când îți dai seamă, că așa a fost, fără se vrei oferi: „Unde sunteți timpuri de aur?”

Lucruri de acestea, sunt bine să se reînprospeteze cât mai des, căci ar fi păcat să le îngroape colbul uitării. Și să se caute în adâncul trecutului, căci mai sunt în cartea neamului nostru fapte, din cari să se adepă generațiile viitoare. Dar mai cu seamă cea de azi, are mare lipsă de hrana întăritoare de suflet.

Noi, învățătorii, cari deși, nu ne putem asemana jertfa ce o aducem pentru neam, cu a marelui Golescu, totuși, rămânând la posturile noastre, în aceste timpuri de desechilibrare socială, de prefacere morală și de furtuni cari ne amintau, am dat dovadă de patriotism, destul de curat, folositor țării. Decepția, care a urmat, după împlinirea visului de veacuri, și care și azi, ne mai stăpânește sufletele, fiind tratații ca o tagmă de nemerituoși, a fost destul de marn, ca se ne poată despărți de copii satelor, tot atâția ostași ai zilelor de mâne. Dar a fost ceva mai puternic în noi, să se învingă aceasta decepție și aceea a fost și este: dragostea față de neamul, din care facem parte.

Ce s'ar fi ales și câte rele nu ar fi urmat, dacă învățătorimea, văzându-se atât de mașter tratată, ar fi ales și ea drumul, care se iubia tuturoră: muncă ușoară, retribuție grea.

Căci, nu cred, se fie învățător, căruia se nu i-se fi imbiat posibilitatea de-a alege o carieră mai rentabilă și mai comodă. Și dacă numărul acelor cari nu au putut rezista ispitelor, totuși a fost mic, motivul, se nu se caute. — cum cred unii, — în ordinele de încătușare la posturi, căci în zilele de libertate individuală, astfel de ordine, n'ar fi avut alt efect, decât o și mai îndârjită reacțiune.

Dacă, patriotismul boerului Golescu, s'a rărit în mulți boeri ai zilelor noastre, patriotismul dascălului Golescu arde și azi în sufletele alor mii de învățători. Căci azi, când afacerile fabuloase ale unor patrioți, dau de vorbit unei țări, când sfârmarul mărunț învârtește sutele de mii, când materialismul a cuprins în ghiară-i și pe cei mai mari ideaști, a-ți mai sfărâmați sufletul, a-ți risipi sănătatea pentru o plată de servitor, primită și aceea din trei-patru luni, ar însemna să te condamni tu însușila moarte, dacă n'ar fi ceva în eu-l nostru, în sângele nostru, ceva nevăzut, ceva puternic, care te face se uiți totul din jurul tău și numai una se și-o scoată mereu în cale: împlinirea datoriei.

Ce mare nefericire, de care nu-și dau seamă,

ceice datorie ar avea se și-o dee, că în nceste vremuri de încordare națională, când fiecare ar trebui să muncească din toate puterile, noi, învățătorii, am fost siliți, ca o parte din energie se ne-o măcinăm în lupta pentru câștigarea pâinii de toate zilele. Câtă putere de muncă nu am pierdut în „memorandizări“ și consfătuiri cu programa: Salarizarea și statificarea! Și lupta încă nu e sfârșită nici azi după o frământare de trei ani.

Și Doamne, căre mai avem de izprăvit! Abia suntem la poalele dealului, pe vârful căruia strălucește idealul nostru: o învățătorime luminată, bine pregătită, gata de-a duce sacrificiile cele mai curate pe altarul țării. Dar ferită de grijile materiale. Apărută de valurile tulburi ale politicianismului nou. O învățătorime idealistă, care se poată, se aibă răgazul, puterea și voia de-a reprezenta cultura în mijlocul satelor. Nu pentru noi, o cerem aceasta! Nu. Noi ne vom topi, ca lumina încet, dar sigur, ne vom mistui ca flacăra. Noi din cecece avem, va trebui se împărțim tuturor cu mână largă. Ne vom dăvălui puterea, ne vom fărîmăți sufletul, imprăștiindu-l cu dărnicie. Noi vom muri, dar din moartea noastră, vrem se răsără viață. O altă viață, decât a vremurilor de aci. Mai curată, mai încărcată de simțeminte patriotice. O viață, care să se apropie de viața celui ce s'a născut în peștera din Vifileem.

Nu numai noi, cerem aceasta viață. O cere țara, o preține cu tărie interesele neamului. Ale acelui neam, din care fac parte și aceea, cari cred, că cu flămânzi și goli, se pot câștiga învingeri. Și încă o învingere în lupta cu întunecul, cu egoismul și falșul patriotism al celor ce ar dori o pescuire în apă tulbure.

Conduși în aceasta sfortare de patriotismul curat, de care am dat dovadă de atâtea ori, că-l stăpânim, noi vom învinge. Pentru că ori cât de mari sunt valurile unui potop, ele, dela o vreme slăbesc, murdăriile rămân aruncate la o parte pe termuri și numai ce-i curat și limpede își urmează mai departe drumul, stăpânind vadul.

Cu aceasta convingere vă urez, dragi colegi: sărbători fericite!

Petrea Dascălul.

De vorbă cu pedagogii de tot felul.

Să începem cu grădina de copii. Suntem — să zicem — înainte de sărbătorile Crăciunului..., o doamnă sau o domnișnară tare cuminte chinuiește pe un Ionel mic de 4 ani să pronunțe mai clar cuvântul *Mântuitorul lumii*. Băieții stau frumos și cuminte — cum e datina pedagogilor să le pretindă — în băncel micuțe și învață vorbe a căror noțiuni și a căror înțeles nu se poate nici apropia de mîntea lor și de mediul lor de cunoștințe. Ei nu știu cei mai mulți pronunța pe r dar se află deja în cătușele pedagogilor înțelepți.

În schimb găsesc acasă, la părinții săi pe *Niculiță*, tot de 4 ani dar mai norocos căci el n'a căzut în sclăvia pedagogilor. Se joacă acasă cu

pisica, trăgându-o de coadă și de urechi, mai fuge câte pe un sferț de oră afară cu săniuța și se joacă în zăpadă. El nu știe încă ce se cuvine și ce nu stă bine, nu știe să-ți spună frumos cum îl chiamă, dar vorbește original despre sine în persoana a treia: „Lulu a prins pe mătă de coadă și mătă l-a zgăriat pe Lulu“.

* * *

Înțeleg rostul acestor stabilimente pedagogice într'un singur caz: Dacă băieții sunt fără părinți și n'au casă nici masă dar în cazul acesta îi strângem la un loc pe cheltuiala statului și doamnele sau domnișoarele cumiști, cari sunt gata să explodeze de atâtea cumințenie pedagogică, să fie obligate a se juca cu băieții în prund, în zăpadă, în pajiștea verde și să nu supuie pe băieți la preceptele: *asta nu se cuvine, asta nu e frumos, etc.* Omul trăiește o viață întreagă după poruncile „*nu se cuvine și asta nu-ți stă frumos*“..., trăim o viață întreagă plină de minciuni convenționale,... să nu răpim dreptul de naturalitate bărești a lui Ionel și a lui Niculiță de 4 ani!

* * *

Ajungem în școala primară, Ionel e în anul al 7-lea și e foarte cuminte. Dacă a trăit acei 6 ani chiar în creerul munților, totuși el știe foarte multe căci el știe d. e. că ochii mamei sale sunt simetric așezați în față, știe că purcelul are 4 picioare și coadă încârligată, știe că cănele e mai tare decât pisica, știe că apa curge la vale, știe că la car se prind doi ori patru boi, știe că omul trebuie să fie harnic și în genere știe foarte multe, multe lucruri văzute; el este un om cuminte.

Ajunși în sclăvia pedagogilor Ionel și Niculiță sunt despoiați de naturalitatea lor care le șade atât de bine. Peste o jumătate de an le dispar obrăjorii rotunzi și rumeni și-i găsim în disciplina preceptelor sociate: „*asta nu se cuvine*“.

Dl învățător, om cuminte și anume pedagog, agață un tablou (o icoană) mare pe părete și începe cu glas cuminte: „Boul are cap, are 2 coarne, are 4 picioare, are coadă, are piele acoperită cu păr, mănâncă fân iar noi îi mănăcăm carnea etc. Lucruri pe care Ionel le-a știut pe toate. Dar dl învățător scapă un cuvânt prea cuminte: „cari sunt părțile principale ale bouului“? Vezi asta e asta..., te-am prins Ionel, tu nu știi ce va se zică *principal*. Tu știi multe, tu știi toate dar nu știi ce înseamnă cuvântul *principal*. Vezi pentru asta umbli tu la școală, în aerul acesta înădușit, iacă așa te vei face tu om cuminte. Ești deja mai cuminte decât tată-tău, căci va fi știind el poate mai multe lucruri despre bou decât dl învățător dar nici el nu știe ce va se zică cuvântul „*principal*“.

Și apoi urmează altă zi de învățătură. Ionel știe deja aduna și scădea; el știe d. e., că dacă cățelul lor își ridică un picior în sus atunci merge în 3 picioare. Dl învățător îl ia cu flumosul și

Începe cu unu, apoi cu doi căci vezi treptele formale trebuiesc respectate.

Ionel se trezește la finea lecției că nu știe cât face un globurel cu un globurel, 2 bețișoare și cu un bețișor. El nu știe cât face 4—1 căci e scos din mediul lui de cunoștințe. Ionel cel cuminte, devine prostuț căci dl învățător face *intuiție* de se omoară. Dl învățător moare de ciudă cum de nu știe Ionel câte ceruse îi mai rămân dacă pierde una din 4 ce le-a avut. Cauza genetică însă e foarte simplă: cerusa e prea abstractă pentru Ionel în comparație cu cele 4 picioare ale scaunului apoi mai e ceva... Ionel n'a avut nici când de a face cu 4 ceruse ori cu patru cărți căci el are cel mult o carte și o cerusă. Multe știe dl învățător dar una nu-și dă seama: „*Ce știe Ionel de 6 ani*”.

Și urmează anul al doilea, apoi al treilea de școală, când păcatele pedagogice se repetesc zilnic. Lui Ionel i-se cere să vorbească despre lucrurile din școală, de acasă, din curte; i-se cere să vorbească de arbori și despre flori, despre soare și despre lună, apoi vorbim de comună și de județ, vorbim fără răpaus despre tot ce vedem adică ce ar trebui să vedem.

Cine nu cunoaște cuvintele și solicitările pline de autoritate pedagogică dela examene: „*Ian spune-mi ceva despre...*”

Bietul Ionel se alege din toată școala cu o vorbărie infinită, el devine un tip *auditiv* dar nu știe observa nici în măsura în care l-ar fi învățat natura fără concursul școlii.

Toată școala este un stabiliment de vorbărie, un muzeu de gramofone vii unde se vorbește despre cer, despre stele, de flori și de toate, dar unde nu se cunosc lucrurile prin observare.

Ionel cel cuminte a ajuns să fie jertfa vorbăriei, el nu știe să se convingă, el crede tot ce i-se spune căci așa se cuvine.

Întâlnim apoi pe Ionel în școala secundară unde profesorii pretind și mai mult. El trebuie să vorbească despre sticlă, despre oxigen, despre circulația sângelui la reptilii, despre zeeii Grecilor și despre capul leului sculptat pe scutul Minervei.

I-se cere să vorbească și într'un mod prea răzlețe pus și el în puțința de-a face ceva și de a se convinge despre ceva,

Pământul se învârte, celulele se sporesc prin divizare, ferul cade jertfă oxigenului în urma afinității chimice, minus înmulțit cu minus dă plus... toate lucruri și fapte rezultate de cele mai multe ori din *dogmatismul școlar* care îți pune înainte vorbele și-ți pretinde să vorbești cuminte despre ele.

Câți oameni au umblat la școală 20 de ani fără să măsoare pe teren o singură dată suprafața unui triunghi.

* * *

Și în urmă ne trezim la *universitate*. Profesorul savant pretinde de multe ori ca Ionel anumite lucruri — pe cari nici el nu le știe — să

le fi aprofundat și în consecință vom avea să clădim pe cunoștințele bine apercipiate.

Ionel se sforțează cu rezultatele științifice ce are să le continue și el, fără ca să fi văzut microscopul, să fi măsurat kilovattul, fără să fi văzut de cele mai multe ori nici baremi oxigenul.

Profesorul începe lecțiile de *psihologie*, baza pedagogiei moderne, fără să facă el singur experiențe *fiziologice*. Sistemul nervos central cu toate tainele lui de histologie aparține altui savant. Profesorul de psihologie face dogmatism, vorbește despre suflet ca și înainte cu o mie de ani. Profesorul de logică habar nu are de matematică; Mill Stuartii noștri fac silogisme tot cu aceeași vorbărie neargumentată ca și dascălul în școala primară.

Curs de filozofie cu 5 profesori dintre cari abia unul face psihologia pe baza fiziologiei moderne. Silogismuri, șofismuri și metafizică ca și înainte cu o mie de ani. Studentul nu vede odată baremi un ochiu de bou secționat cu mâna lui proprie, în care să caute *macula lutea* și să vadă clar reflexiunea razelor de lumină și condițiunile cum se formează *imaginea* pe bază fiziologică.

Vorbim despre Schopenhauer, despre Kant și despre Marx fără să-i fi celit.

Vorbim că asta e tradiționalul în școală: să vorbim dar nu să facem. La ce ne trebuiesc 2 profesori de pedagogie când aceia nu se întregesc unul pe altul în mod organic. Ambii fac cronologia științei iar studentul nu are ocaziunea să facă experimente. Facultatea de litere și de științe stă al patrulea an la Cluj fără școale de *aplicație*.

Astfel pregătiți trec apoi filozofii-pedagogi la catedrele școlilor normale și sistemul se repeteste până la grădina de copii.

Suntem singurul popor care avem la școlile normale profesori așa numiți de *pedagogie*. Adică pedagogia e o specialitate ce o poate face un singur profesor? Oare nu e firesc ca somatologia să o facă profesorul, care a examinat viața la microscop, iar istoria pedagogiei să o facă profesorul de istorie, care trebuie să cunoască toate momentele culturale ale evoluției deci și cele pedagogice. *Metodica* nu e firesc să o facă fiecare profesor la obiectul său?

Ce concepție greșită a fost a îngrămădi în cârca unui singur om atâtea științe cari nu încap într'o căpățină.

Avem 30 de școli normale cu profesori de pedagogie dar nu avem profesorii de științe, de matematică și de alte specialități.

Pentru verificarea celor afirmate aș dori un tablou, în care să fie cuprinși *profesorii de pedagogie*, cari au examinat cândva preparate microscopice și au trecut prin experiențele fiziologiei moderne, fără care nu se poate face astăzi *psihologia*.

Iată cauza pentru care nu putem elimina dogmatismul din școală, iată cauza pentru care nu

putem introduce la noi activismul în școală și nu putem valida școala muncii, iată cauza pentru ce profesorul de chirurgie și cel de dans, apoi șeful de atelier știu mai multă pedagogie și sunt mai pedagogi decât noi descălii de toate tagmele!

A. Domide.

Organizarea economică a învățătorilor.

(Urmare).

Primul pas către organizare va fi acela de a ne grupa cu toții în jurul institutului menționat, pentru ca conducătorii aceluia având puțința de a ne cunoaște și mai bine toate lipsurile și năcăzurile, mai ușor și efectiv să ne poată da ajutor.

Ca să poată promova cu succes deplin starea materială a corpului învăț. se va nizuși să satisfacă toate lipsurile economice-financiare ale aceluia. Va desvolta spiritul de cruțare, va designa căile mai avantajoase pentru plasarea capitalurilor cruțate și mai cu seamă va da sprijin moral și material la întreprinderi economice-comerciale.

Având corpul învăț. la îndemâna ajutorul material necesar, îi vor sta deschise o mulțime de izvoare de câștig însămnate, la cari azi în lipsa de mijloace și sprijin nu ne putem cugeta.

În special institutul din chestiune va avea în vedere :

1. Să sprijinească și subvenționeze Casele Învățătorilor de băeți și fete din Cluj, apoi cele diu Satu-Mare, Arad, Timișoara și altele, cari se vor mai înființa în viitor.

2. Să ajute apariția revistei „Învățătorul” ca să poată deveni un organ bun și deplin responsabil pentru realizarea scopurilor, ce urmărește.

3. Să achiziționeze o tipografie proprie a învățătorilor pentru tipărirea revistei, a cărților didactice, manualelor de școală lucrute de învățători și altor publicații de ale învățătorilor.

4. Înființarea unei librării în Cluj, care să provadă toate școlile dincoace de Carpați cu cărți și material didactic.

5. Editarea unui ziar popular cu concursul învățătorilor.

6. Achiziționarea unui sanatoriu pentru învățătorii suferinzi.

7. Sprijinirea „Asociației Învățătorilor” în realizarea scopurilor sale.

8. Ajutorarea învățătorilor și a familiilor lor în cazuri grave.

În modul acesta corpul învăț. cu încetul se va întări materialicește și va putea progresa și intelectualicește, ridicându-se la nivelul cultural reclamat de necesitățile timpului. O învățătorime cultă și bine situată fiind scutită de grijile materiale, va putea desvolta o muncă mai intențivă și rodnică pentru prosperarea învățământului și înain-

tarea poporului și chiar a sa proprie. Atunci corpul învăț. va fi aceea ce trebuie să fie.

* * *

Paralel cu consolidarea și întărirea situației noastre vom să promovăm și starea materială a poporului, lipsit de ajutor și neorganizat ca și noi. El nu cunoaște însemnătatea și folosul diferitelor tovarășii și societăți economice și culturale, și nu e miare, căci în rare locuri a avut ocazie să se convingă despre aceasta. Cu atât mai puțin se știe folosi de ele ne cunoscându-le rostul în viață. E absolut necesar deci să i-le facem cunoscute și să l obișnuim cu încetul cu ele îndemnându-l la o lucrare comună.

Rezolvarea acestor probleme va cădea tot în sarcina institutului ce proiectăm, care va fi centrul de unde va pleca îndemnul și sprijinul pentru înființarea de bănci populare, tovarășii economice, societăți culturale etc. Spre acest scop va da învățătorilor și preoților mână de ajutor ca să poată munci în aceasta direcțiune. Dacă an de an se vor putea înființa la început mai puține, iar mai târziu în număr mai mare, peste 2—3 decenii nu va fi sat, care să nu aibă tovarășie economică și societate culturală, a căror centrală puternică va fi deveni acel institut a cărui înființare ni-se impune azi atât de imperios.

Cu ajutorul tovarășilor starea materială și culturală a poporului nostru va lua un avânt îmbucurător. Numai prin cultură și bună stare materială vom putea deveni adeverați stăpânitori ai pământului desrobot și conducători ai destinelor României întregite.

În legătură cu tovarășii și societățile menționate se va promova înființarea tovarășilor școlare, pentru ca în viitorii cetățeni din cea mai fragedă etate să se alimenteze și cultive simțul de asociare, să cunoască însămnătatea și folosul tovarășiiilor și când vor fi mari să-le înființeze și să se știe folosi de ele.

În sfârșit va sprijini ori-ce acțiune menită a contribui la realizare scopului prefipt.

Eată problemele, ce se vor rezolva în cadrele organizației noastre economice-financiare, care numai așa se va putea realiza dacă ne vom pune cu toții la lucru în unire. I. Mango.

Oficiale.

Raport.

În chestia speselor avute cu ocazia excursiunii de astă vară a învățătorilor ardeleni în V-Regat, precum și a ajutorului de 20.000 (douăzeci mii) Lei primiți dela stat spre acest scop, facem următoarea dare de seamă. O facem aceasta așa de târziu, fiindcă numai în zilele din urmă ni s'a solvit restul de 10.000 (zece mii) Lei.

Pentru a da o loacă cât se poate de fidelă de cea ce s'a făcut cu banii primiți dela stat și cu sumele încasate dela învățători pe drum în decursul excursiunii, vom arăta pe rând Intratele ce le am avut și apoi Eși-

tele. Toate aceste le facem după, chitanțele, mandatele de plată și tablourile nominale, cari stau la dispoziția ori și cui vrea să verifice adevărata celor mai jos înșirate.

Intratele.

1. Subvenția statului	20000 Lei
2. Din taxa preliminară de a persoană 20 Lei plătită la începutul excursiunii	700 "
3. S.a colectat pe cale prețul pentru Trenul Călimănești—Pitești	1651 "
4. Trenul Cluj—Sibiu	1380 "
5. Trenul București—Constanța	1920 "
6. Pentru coroane pe mormântul eroilor dela Mărășești	500 "
7. Un adaus pentru prețul biletelor dela Mărășești—Predeal	124 "

Total 26275 Lei

Eșitele.

1. Prânzul în Călimănești	777.— Lei
2. Spesele delegatului, care a fost în ajunul Excursiei în București	500.— "
3. Trenul Cluj—Sibiu	1380.— "
4. Trenul R.-Vâlcea—Fibea	75.— "
5. Pentru 4 telegrame	31.25 "
6. Trenul Călimănești—Pitești	1670.— "
7. Trenul Pitești—Argeș	390.— "
8. Trenul Argeș—București	1378.— "
9. Trenul Sibiu—R.-Vâlcea	760.— "
10. Prânzul la școala norm. din Constanța în ziua de 5/VIII	464.— "
11. Prânzul la școala norm. din Constanța în ziua de 16/VIII	452.50 "
12. Trenul București—Constanța	1920.— "
13. Trenul Constanța—Cernovodă	610.— "
14. Vaporul Cernovoda—Galați	1632.— "
15. Trenul Galați—Mărășești	968.— "
16. Trenul Mărășești—Predeal	1715.— "
17. Cununa pe mormântul eroilor dela Mărășești	500.— "
18. S'a înapoiat taxa preliminară de 20 Lei la 37 pers.	740.— "
19. Diferite spese ca: trăsuri, curierilor trimiși înainte, hamalilor, sentinelelor ce au grijit de bagage și transportarea bagagelor în diferite stațiuni Telegramele de mulțumire trimise autorităților, cari ne-au făcut primirea pe unde am umblat	314.50 "
21. Despăgubire învățătorului Nagy, căruia îi s'au furat banii în gara din Galați	346.— "
22. Spesele d-lui A. Pora, când a fost la București pentru a aranja și solicita ajutor pentru excursiunea făcută	1000.— "

Total 18223.25 Lei

Dacă din Intratele de 26275.— Lei, scădem Eșitele în sumă de 18223.25 Lei atunci ne mai rămâne un plus de 8051.75 Lei, care sumă a fost depusă ea „Fond de excursie“ al „Asociației“ Inv. Rom. din Ardeal, Banat ect. Și iată în-trece împrejurări:

Comitetul central al „Asociației“ primindu să și ultima rată de 10000 Lei, ce a fost acordat statul în scopul excursiei, — în ședința s'a din 28 Decemvre 1921, ascultând reportul secretarului „Asociației“ în cheștia socotelilor banilor întrebuințați cu ocazia excursiunii, a primit cu o majoritate de 7 voturi contra a 4 propunerea d-lui A. Pora, ca banii rămași (8051.75 L) să fie depuși ca fond de excursie al „Asociației“; și nu să fie împărțiți între învățătorii excursioniști, dupăcum în timpul acela au dorit excursioniștii. Propunerea d-lui A. Pora a fost acceptată de următorii membri ai com. central: Constantin Imrica,

Emanuel Irimie, Gheorghe Stelea, Andreiu Mureșian, Ioan Anghelii și Dimitrie Hancu.

Au propus și votat pentru împărțirea banilor între foștii excursioniști următorii membri: Basiliu Poruțiu, Vasile Chintoau, Ioan Pescariu și Gavril Almașianu. A rămas decizivă propunerea susținută de voturile majorității.

Comitetul central a avut dreptul a decide asupra acestei sume deoarece din partea Ministerului banii (20000 L) au fost usemnați Asociației.

Acesta este raportul detaliat pe cere am aflat de cuviință a-l aduce la cunoștința tuturor celor interesați.

Un asemenea raport cu toate actele justificative va fi înaintat și Resortului Instrucției (Secția conturilor), pentru a ne fi conformat întru toate dispozițiilor, ce au fost prevăzute în mandatul de plată, prin care ni s'a ordonanțat suma de 20000 Lei.

Toate cele aci arătate, — după cum am spus și mai sus, — în orice moment pot fi dovedite cu acte în toată reguia până la ultimul ban.

Cluj, la 29 Dec. 1921.

Gavril Almașianu
secr. gen. al Asociației.

Cărți și Reviste.

Marin N. Biciulescu și I. V. Tacu: *Vrei să citești. Abecedar*. Partea I. Este unul din cele mai reușite Abecedare, plin cu ilustrațiuni, cari conduc în chip neobservat de ușor pe copiii în lumea ideilor. Paralel cu aceste ilustrațiuni, se dezvoltă semnele sunetelor, iarăși pe neobservate, încât copilul își însușește meștesugul scrisetelui liber de orice greutate. Desemnele prezentând scene atrăgătoare din lumea copiilor, au o strânsă legătură cu textul. Partea a II. de aceeași autori, intitulată „*Jonei și Marioara*“ se prezintă în aceleași condiții avantajoase, cu un tipar frumos, care ușurează progresul copiilor. Prețul Abecedarului Partea I. 2.75 Lei, II. 3.50 Lei. De aceeași autori mai avem „*Altceva*“, carte de citire pentru cl. II. primară și „*Mai de parte*“ carte de citire pentru cl. III. primară amândouă alcătuite cu multă pricepere, și frumoasă limbă românească, cu un tipar admirabil. Prețul celei dintâi 5 Lei, și a doua 12 Lei.

Marin N. Biciulescu: *Aritmetica în imagini*, pentru cl. I. primară și *Socotelile lui Petrică*, aritmetică pentru cl. II. primară. Prețul 4 Lei. Noul caet de Caligrafie „*Să scriem frumos*“ pentru cl. I, II, III și IV. Prețul unui caet 2.50 Lei. Cine dorește să le cunoască să se adreseze autorilor pentru a li-se trimite extrase gratuit București Bulevardul Pache 140.

Frângurele.

— N. Iorga. —

Din robia de ieri păstrează simțul pentru dreptatea care suferă.

Averile cele mai mari sunt cele cu cari s'au mângaiat mai multe dureri.

De pe câmpul Pedagogiei.

Știință e un fel de sistematizare de reguli, principii și legi.

Regulile, principiile și legile educației sunt culese și sistematizate de pedagogie „Deci pedagogia este Știința educației”.

Acum se impune întrebarea: Ce e educația? Răspund: Arta de-a influența, de-a impresiona pe alții prin puterea sugestiei și a exemplului.

Scopul educației: După *cei vechi* este perfecțiunea, în fizic, în intelect și în morală. O perfecțiune în înțelesul strict al cuvântului nu există. Deci, nici scopul educației nu poate fi acesta.

Alții susțin că ar fi: *fericirea*. Fericirea iar este ceva, ce nu se poate realiza în viața pământească. Așa, nici acesta n'ar fi scopul educației.

Americanii, Englezii spun că ar fi: *utilul* (ceea ce este folositor). Dar cari sunt cunoștințele cele mai utile? E evident doar, că oamenii cu cunoștințe unilaterale sunt cei mai nenorociți. Ce ziceți de un măestru, care în practica meseriei sale are în vedere numai utilitatea nu și estetica? Sau de un intelectual, care aleargă vecinic după util? Scopul nu poate fi nici acesta.

Cercetând mai de aproape, vedem, că noi toți suntem ființe reale. Educatorul, elevul, asemenea. Toți împreună trăim o viață reală, cu rapoarte reale și sociale. Se stabilește deci, în urma vieții reale ce-o trăim — *un raport* — între educator și elev. Și în baza acestui raport, educatorul (pedagogul), folosind *înrăurirea sistematică* ce-o eserecită asupra elevului, va căuta să formeze din elev: **O personalitate socială liberă**. (Personalitate, adică având cât mai multe și mai bine pronunțate note bune sufletești, caracteristice. Socială, pentru că trăește și e chemat a trăi în societatea omenească. Liberă, adică cât mai mult degajat de prejudecările și formele inuștile sociale).

Iată **scopul realizabil** al educației!! A forma din copil: o personalitate socială liberă.

La formarea acestei personalități, educatorul e foarte mult ajutat de instrucție și anume: Istoria și literatura contribuie la formarea: 1. personalității *psihologice*; matematicile și științele ajută întărirea; 2. personalității *logice*; iar ocupațiile și viața între oameni a fiecăruia, — dând anză la relațiuni sociale, — consolidează: 3. personalitatea *socială*, din a căror complex rezultă: *personalitatea*.

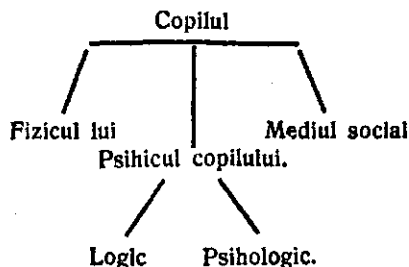
Dar, ca educatorul să-și poată asigura un succes oare care în ajungerea scopului urmărit, *trebuie* să țină seamă de următoarele condiții: De

1. Realitatea educatorului (adecă așa cum e el, cu toate scăderile și părțile bune ce are).

2. Realitatea copilului adecă așa cum a el, cu toate scăderile și părțile bune ce are.

3. Realitatea socială (mediul social) în care a trăit și va trăi copilul.

E cât se poate de evident deci, că copilul fiind centrul în jurul căruia se învârtesc toate, la formarea personalității sale, să ținem seamă de cele ce așa de plastic ni-le prezintă următoarea șemă:

Toate aceste, bine și cu rezon formate, ne dau acea *personalitate socială liberă* urmărită de educație.

Și acum, ar mai fi ceva de zis și despre cel mai de frunte factor, care e chemat a asigura succesul educației, despre *educator*.

Doar, el e acela, care formează *activitatea pedagogică*, din care apoi pedagogia își scoate legile, cari sunt și aplicabile, căci nu sunt luate din închipuire. Doar, el e acela, care în cursul activității pedagogice, dă anză și trebuie să caute a da anză — prin personalitatea sa — la nașterea așa numitelor *momente pedagogice*, cari sunt așa de rari, dar cu atât mai influente asupra sufletului copilului.

Oare care dintre noi, în cursul carierei sale n'a eșit cel puțin odată din clasă, cu sufletul radios de hucurie și exclamând: „Acum am făcut o lecție bună”!! Da, a fost bună, căci *momentele pedagogice* se succedau mai des și simțeau atât tu, cât și copiii efectele lecției.

Și ca educatorul să poată exclama — cu drept cuvânt — și cât mai des: „Am făcut o lecție bună!”, el singur trebuie să fie o *personalitate socială liberă*.

El trebuie să fie o *ființă vecinic vie*, plină de entuziasm, de iubire față de toți și toate; o persoană liniștită și conștientă, stăpân pe sine și materialul ce-l predă.

Iar aceste calități, nu se pretind dela educator numai la începutul carierei sale, ci el va trebui să caute a-și alimenta *personalitatea lui proprie*, întreaga sa viață.

Când, cei mai mulți dintre dascălii noștri, fie ei de orice grad — vor fi cum zicem mai sus — problema educației e deslegată. **Iacob Boleriu.**

DISCURS OCAZIONAL,

rostit la Jubileul de 40 ani de muncă a învățătorului și măestrului-compozitor

Joan Vidu,

ținut la 5—18 Decembrie 1921 în Lugoj, din partea Presidiului Asociației inv. rom. din C.-Severin.

Doamnelor, Domnilor,
Strălucită adunare,

S'a zis și se zice, că recunoștința este o floare prea rară în viața dascălească.

Dacă privim însă astăzi în jurul nostru și vedem această imponentă adunare, compusă din tot ce are mai distins orașul Lugoj, și în care e

reprezentat atât de demn nu numai Bănatul, ci mai toate ținuturile din România-mare, tuturora ni se umple inimile de cea mai mare bucurie — dar îndeosebi nouă învățătorilor — căci este o dovadă eclatantă, această ilustră adunare, că plata celor binemeritați, nu este numai la ceriuri, ci ea începe a răsări mereu și aici, pe pământ.

Și, răsărit-a această floare prețioasă astăzi, drept că, pentru unul dintre cei merituoși dintre noi, a răsărit pentru acel mare dascăl al Bănatului, care dăruit dela Dumnezeu cu un talent deosebit, a muncit la altarul culturii neamului său, cu zel neobosit, timp de 40 ani.

Patruzeci de ani de muncă neîntreruptă, este un timp lung, s'ar putea zice, este o viață întreagă de muncă. Și dacă ne mai gândim, că această muncă a fost implinită cu abnegațiune, pe o carieră dintre cele mai grele, în care anii de serviciu ar trebui să se socotească îndoit, atunci falnicului nostru coleg Joan Vidula a căruia sărbătorire demnă am venit cu atâta drag și a cărui activitate o vedem astăzi pe deplin recunoscută — trebuie să-i servească acest iubi-leu de cea mai mare distincție și mângâiere.

Vestite Vidule! Tu ești celce, cu mare iubire către chemarea Ta, ai crescut în frica de D-zău și în iubirea de neam, multe generații; Tu ești celce, făcându-Ți numele nepieritor, ni-ai făcut și nouă învățătorilor români, cea mai mare cinste.

Ca cântăreț și compozitor vestit, Te cunoaște de mult toată lumea românească. Simțimintele Tale naționale, de-asemena le cunoaștem prea bine cu toți, că doar pentru intransigența Ta națională, ai suportat cu fală chiar și cununa de martir. Dar noi, frații Tăi învățători, cari mai bine știm ce înseamnă a munci cu conștientiositate 40 de ani în dascălie și știm aprecia munca Ta gigantică, depusă pe altarul culturii neamului nostru românesc, ținem, ca în semnul recunoștinței și a admirației noastre — să arătăm în aceste momente de înălțare sufletească, că ce ai fost ca învățător român, în care calitate, plin de praful nădușitor al școalei primare confesionale. luptând cu neajunsurile ce sunt încopciate cu dascălia, nu Ți-ai îngropat talentul, și muncind din greu, Te-ai știut avânta până acolo, unde încă n'a mai ajuns alt învățător român în acelea vremuri, și ai avut marea fericire, să fi decorat din partea Majestății Sale, a fericitului și Marelui Repe al României, Carol I. — Și condus de principiul, că iubirea tot numai iubire naște, Ți-ai iubit școala și elevii într'atâta, încât nimic și nime n'a fost în stare să Te deslipească de frumoasa Ta chemare.

Ca o dovadă despre aceasta, relevăm aci faptul următor, care este mai binegrăitor dintre frumoasele Tale fapte; săvârșite ca învățător al școalei primare din Lugoj.

Înainte de asta cu vr'o 20 de ani, când mult din aderenții, ce Ți i-ai câștigat în iubitul Tău oraș Lugoj, — unde ai înființat cel mai vestit cor și unde ai compus drăgălașa Ta cân-

tare „Logojana“ — văzând ce talent deosebit ai față de cântare și musică, voiau să Te dispenseze dela catedra de învățător, ca să Te poți dedica exclusiv artei Tale de compozitor, ai refuzat de a Te despărți de școală printr'un gest atât de frumos și laudabil, încât a rămas și va rămânea neuitat nu numai la iubiții Tăi lugojeni, cari îl vor păstra cu sfințenie din tată în fiu, ci și la noi, frații Tăi învățători, cărora ne ai fost și ne vei fi totdeauna, exemplu vrednic de imitat.

Mare Măestre și Învățătorule bune, Vrednicule de laudă și de recunoștință, Falnice Vidule!

Fi astăzi om fericit și mulțumește prea bunului Dumnezeu, împreună cu noi toți câți suntem de față la mărețul Tău iubileu, Tu, pentru că Tea învrednicit, să poți munci în voia Domnului 40 de ani cu rezultate uimitoare, iar noi, învățătorii români, pentru că ni Te-a dat și dintre noi, cei mai umili învățători, ai răsărit ca un luceafăr, luminând în școală și înveselind afară de școală, multă lume românească vreme de 40 de ani. Sănătos și'n voie bună, Dumnezeu să Te mai țină!

George Lipovanu.
pregedinte.

CRONICA.

Dorim tuturor colegilor și colaboratorilor revistei noastre: sărbători fericite.

Cu începutul sărbătorilor, începe și seria serbărilor culturale la satele noastre date sub conducerea învățătorilor.

Ne luăm îndrăsneala a reaminti fraților colegi, să nu uite a trimite 25% din veniturile curate ale acestor serbări în beneficiul fondului „Gheorghe Lazăr“ ajutând consolidarea acestui așezământ, care urmărește cele mai nobile scopuri. Întărirea noastră — prin noi înșine.

Din Bran. Pentru a contribui la înaintarea culturală a poporului nostru, care din cauza timpurilor vitregi, a rămas mult înapoi; mai departe drept recunoștință și mulțumită, că forurile superioare s'au îngrijit a asigura și corpului didactic dela școalele primare o leafă potrivită muncii uriașe și importante, ce o prestează, un grup de 9 învățători brăneni, din inițiativa și sub conducerea președintelui Subsecției din plasa Bran, dl *Emil Reit* director școlar, dinpreună cu elevii Cl. IV și V dela școala primară de stat „General Moșoiu“ din Bran, a ținut în ziua de 18 Dec. a. c. în școala din comuna *Poarta-Bran* prima *șesătoare literară* cu un program ales și variat. S'au executat diferite cântece naționale, s'au recitat mai multe poezii patriotice, s'a făcut cunoscută însemnătatea șezătorilor literare, îndemnându-se poporul să cetiască, spre care

scop ei s'au recomandat „Pagini alese din scriitorii români“, s'a citit din „Greșelile părinților în educația copiilor, iar din altă creștere a dlui S. Mehedintzi: „Un popor, care înjură“ și „Bătăia e din rain.“ Public a fost numeros, și a rămas deplin mulțumit de prestațiunile învățătorilor și elevilor. Aceste șesători se vor ține rând pe rând în toate comunele brăne. Proxima șezătoare se va ține în comuna. Predeal în 25 crt. (Correspondent).

O nouă Casă a învățătorilor. Revizoratul școlar al județului Ciuc, face știre tuturor domnilor învățători, că a cumpărat o casă în orașul M. Ciucului, Calea Vânătorilor 41, care e Casa Culturală a „Învățătorilor din Judet“ și în care se va adăposti. 1. Revizoratul școlar. 2. Casina învățătorilor. 3. Biblioteca județeană. Pentru învățători s'a aranjat o cameră cu 5 paturi. Cu Dumnezeu înainte!

Un nou ajutor Casei Învățătorilor din Cluj. Secretariatul general al Instrucției din Transilvania cu scrisoarea Nr. 37247, ne pune în cunoștință că s'a votat un ajutor de 50.000 lei pentru Casa Învățătorilor din Cluj, din venitul net al fostului Resort de Alimentație din Transilvania.

Acest nou gest de bunăvoință și dragoste față de învățători, ne obligă să aducem și pe această cale cele mai sincere mulțumite fostului Secretar General, precum și dlui I. Costea, secretarului res. de alimentare.

Listele de colectă în beneficiul „Fondului Gheorghe Lazar“ au început să sosească. Zi de zi, poșta ce sosește ne arată din ce în ce tot mai evident că: Proverbiala lipsă de interes a dărilor români față de propriile sale nevoi a fost și este o scornitură mincinoasă, cum zice poporul.

Cea mai bună dovadă de interesul ce-l au și ostenelele ce pune fiecare învățător, sunt tocmai aceste liste, cari vin împodobite cu cifre și sume date de sume, la cari nici cei mai optimiști dintre noi nu s'au așteptat.

Bine, Fraților Colegi, bună muncă îndeplăniți și să știți, că adeseori auzim cum alte țagme — în convorbirile zilnice — ne prezintă ca exemple demne de urmat.

Rugăm însă pe Frații Colegi, cari n'au reînăpăoiat încă listele, să mai colecteze în cursul sf. Sărbători, ca apoi după trecerea aceluia, să le reînăpoeze toate până la 25 Ianuar a. c., urmând ca să le prezentăm și noi autorităților în drept pentru controlă și să facem o dare de seamă publică în „Învățătorul“.

Și până atunci, mulțumim tuturor celor cari au obosit întru acest nobil scop.

Excursiunea învățătorilor ardeleni în vechiul regat. Comunicăm tuturor colegilor, cari au luat parte la excursiunea învățătorilor în vechiul regat, că ridicându-se ulterior suma de 10.000 L. votați de către Ministerul Instrucțiunii din București, Comitetul Asociației noastre în ședința dela 28 Dec. a. c., la propunerea dlui A. Pora, a hotărât ca această sumă, după ce se vor acoperi

unele cheltuieli, ulterioare, să se păstreze ca un fond de excursiuni pentru viitor și să fie rugați toți participanții la acea excursiune ca să renunțe de mica parte, ce le-ar reveni pentru această scop frumos. Avem știri, din surse particulare ce-i drept, că colegii din vechiul regat, ne vor întoarce vizita în viitoarea vacanță de Paști. De altă parte și noi ne preocupăm de ideea de a face în vara ce urmează o nouă excursiune în Moldova, Basarabia, Bucovina. Acest modest capital deci va fi binevenit ori pentru una ori pentru alta și vom avea unde să recurgem pentru a face față la timpul său cheltuielilor de organizare.

Di Almășanu, casierul excursiunii trecute a fost iubit și face o amănunțită dare de seamă. Aceasta dare de seamă se poate vedea în numărul de față.

Serbări școlare în Cluj. În preajma sărbătorilor nașterii Domnului, 3 școli primare au dat cu elevii foarte reușite producțiuni care au făcut multă cinste învățătorilor realizând și frumoase venite, materiale pentru darurile de Crăciun a elevilor orfani și săraci. Învățătorii noștri din Cluj își înțeleg așa de bine rolul și misiunea.

Schimbări la Directoratul General al Instrucției din Cluj. În răstimpul dela aparțința numărului antecedent al revistei noastre dl Dr. Octavian Prie Directorul General al Instrucției din Cluj demisionând, în locul dănsului a fost numit ca Director General al Instrucțiunii, dl Aurel Clortea bine apreciatul profesor dela Brașov și actualul Director al Academiei de Comerț din Cluj.

Sperăm, că prin venirea DSale în funtea Directoratului de Instrucție, justele cereri ale învățatorime și școalei române, vor afla tot acelaș spirit larg de înțelegere și voința neștrămutată a satisfacerei aceluia.

În nădejdea aceasta, li dorim ca munca sa să fie cât mai rodnică și mai îndelungată, spre binele și ridicarea culturală a Daciei superioare.

Cens.: A. Pora.

REVISTA „INVĂȚĂTORUL“ CLUJ

Dr. Red.

Biblioteca

Universității

Cluj